

Undersøgelsesområdet

Social- og sundhedsassistenter er uddannet til at varetage pleje af og omsorg for ældre borgere i eget hjem, syge og handicappede. Sygeplejerskemangel i nullerne medførte, at assistenter i vid udstrækning blev ansat på landets hospitaler for at få plejen udført. Assistentene arbejder i mange sammenhænge på lige fod med sygeplejersker. Assistenten har retten til at sige fra til opgaver, men kan føle sig presset til at påtage sig opgaver, de ikke er kompetente til. Tiltagende effektivitet og kompleksitet gør det vanskeligt for assistenterne at rumme fremtidens opgaver.

Afhandlingens empiriske grundlag

Afhandlingen baserer sig empirisk på et sociologisk inspireret studie, hvor der er foretaget to timers observationsstudie og en times individuel interview med 29 assistenter i 4 medicinske afdelinger i foråret 2011. Rekrutteringsgrundlaget er 64 assistenter, hvoraf de 27 kvinder og to mænd er strategisk udvalgt. Informanternes gennemsnitlige anciennitet er 7,3 år, gennemsnitsalder er 43,8 år. 17 har folkeskolens afgangseksamen, 9 en gymnasial uddannelse og 3 en realeksamen. 22 har hjælperuddannelsen.

Om Jonna Gintberg Jensen

Jonna Gintberg Jensen, klinisk sygeplejespecialist og cand.pæd.soc fra Aarhus Universitet, har skrevet sin ph.d. afhandling ved Institut for Uddannelse og Pædagogik, Aarhus Universitet. Det forskningsmæssige fokus har været på social- og sundhedsassistentuddannelsen i det sygeplejefaglige felt.

Erhvervs-P.hd.en er støttet af:

'Edith og Godtfred Kirk Christiansens Lego-fond':	999.000 kr.
Aarhus Sygehus' legat:	200.000 kr.
Region Midtjylland:	80.000 kr.

Kontakt

Jonna Gintberg Jensen
Email: jogi@dpu.dk
Tlf.: 29616810

Aarhus Universitet
Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU)
Campus Emdrup
Tuborgvej 164
2400 København NV

SOCIAL OG
SUNDHEDSASSISTENTER I
SUNDHEDSVÆSENET:
HVORDAN IAGTTAGER
DE EGEN KOMPETENCE-
ANVENDELSE, KOMPE-
TENCEUDVIKLING OG
OPGAVEFLYTNING?

Ph.d.-afhandling af Jonna Gintberg Jensen

AARHUS UNIVERSITET

SOCIAL- OG SUNDHEDS- ASSISTENTER I SUNDHEDSVÆSENET: EN UNDERSØGELSE AF DERES EGNE IAGT- TAGELSER AF KOMPETENCEANVENDELSE, KOMPETENCEUDVIKLING OG OPGAVEFLYT- NING

Opsummering af hovedpointer fra ph.d. afhandlingen: Social- og sundhedsassistenter i sundhedsvæsenet – en undersøgelse af deres egne iagttagelser af kompetenceanvendelse, kompetenceudvikling og opgaveflytning af Jonna Gintberg Jensen, Skoleforskningsprogrammet, IUP, Aarhus Universitet. Ph.d.-afhandlingen er en systemteoretisk inspireret kvalitativ undersøgelse af 29 assistenters selviagttagelser.

Kompetenceanvendelse

Man kan stort set få lov til alt, bare man melder sig på banen. Kvalifikationer og kompetencer anvendes i udførelsen af sygeplejen. Specialespecifikke kompetencer kan ændre egne planlagte opgaver, men arbejdsdagen bliver mere effektiv for alle, når specialespecifikke opgaver er erhvervet og anvendes. At italesætte kompetencens indhold er naturligt for assistenter, der følger retningslinjer, men findes vanskeligt, når opgaverne udføres uden en refleksion over 'hvorfor'.

Individuelle kompetenceprofiler og opgaveflytning

Kompetenceprofiler kan forenes med opgaveflytning, når opgavens indhold af viden kan italesættes, og der handles derefter. Ikke alle 'assistentprofiler' indfrier disse krav. Assisterne er uenige om, hvilke opgaver der bør varetages både af hensyn til opgavernes kompleksitet og prioritering af nuværende opgaver. Den generelle utryghed ved effektiviserede arbejds- gange og komplekse patientforløb kan medføre ønsket om at fastholde nuværende opgaver. Opgaveflytning vil ikke blive for alle assistenter.

Afsnitsspecifikke kulturelle rammefaktorer

Man agter at sige 'fra til opgaver', men travlhed kan medføre, at man 'smides ud i opgaver', som hverken er planlagt eller forberedt. Resultatet af mindre heldige opgaver erindres i årevis. Nøglepersoner og praktikvejledere kan opleve det er vanskeligt, at få rum til formidlingsop- gaver, hvorfor tilegnet viden ikke altid kommer patienter og kolleger til gavn. Sygeplejens accelererende forandringshastighed tematiseres med frygt. Hverdagen ønskes ikke anderledes

i fremtiden, da forandringer griber forstyrrende ind. Kulturen har indflydelse på assistenternes kompetenceanvendelse.

Selvbeskrivelse foråret 2011

Assisterne:

- Observerer, plejer og rapporterer – sygeplejersker dokumenterer
- Stræber efter sygeplejerskestatus, der giver større anerkendelse
- Har en alsidig og bredtfaende uddannelse
- Udvikler kontinuerligt faglige og personlige kompetencer
- Iagttager jobbet mangearterede opgaver som positive udfordringer
- Finder skiftende arbejdstider og komplekse patienter belastende
- Er ekspert i sygeplejens 'hvad' og 'hvordan'
- Tager æren for patienternes hurtige rehabilitering
- Er optaget af udsatte patientgrupper
- Oplever det er udfordrende at være professionel

Konklusion

Kompetenceanvendelse:

- Kompetencer anvendes i varierende grad
- Drift og effektivitet har højeste prioritet
- Nøglepersonskompetencer kan gøre en forskel
- Nogle italesætter kompetencens indhold, andre kan ikke 'sætte ord på'

Kompetenceudvikling:

- Øger effektivitet
- Griber forstyrrende ind
- Differentiering mellem patientforløb er utydelig
- Videnstilegnelse er en teoretisk mulighed for nogle, en praktisk udfordring for andre

Opgaveflytning:

- Uenighed om kollektive opgaver og deres kompleksitetsgrad
- Fremtidens opgaveflytning er en udfordring

Perspektiver

Hvad er assistenterne reelt uddannet til, og hvordan matcher det krav og forventninger, der er til dem. Resultaterne giver anledning til præcisering af, hvilke opgaver assistenter skal varetage, så den enkelte patient sikres en optimal pleje og behandling. Resultaterne lægger op til en diskussion af, hvordan assistentkompetencer bedst anvendes i primær/sekundær. Resultaterne kan inddrages i forbindelse med redefinering af assistentuddannelsen og/eller videreuddannelsesforløb.